

УДК 377:377.5

Вікторія Волокітіна, методист

Медичного коледжу Запорізького державного медичного університету

ДОСЛІДНИЦЬКА ТА ПОШУКОВА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК ШЛЯХ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

У статті розглянуто принципи організації пошуково-навчальної діяльності в Медичному коледжі Запорізького державного медичного університету як шлях підвищення фахової підготовки студентів та можливість формувати особистісні компетентності майбутніх фахівців. Під час організації пошуково-навчальної роботи викладач складає програму розвитку студента за якою студент розробляє свій індивідуальний освітній маршрут. Індивідуальна організація навчального пізнання, вироблення самим студентом нового власного досвіду на основі досліджень та дискусії сприяє формуванню особистісних компетентностей.

Ключові слова: пошуково-навчальна робота, програма розвитку студента, індивідуальний освітній маршрут, особистісні компетентності.

Літ. 7.

Викторія Волокітіна, методист

Медицинского колледжу Запорожского государственного медицинского университета

ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКАЯ И ПОИСКОВАЯ РОБОТА СТУДЕНТОВ КАК ПУТЬ ФОРМИРОВАНИЯ ЛИЧНОСТНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ

В статье рассмотрены принципы организации поисково-учебной деятельности в Медицинском колледже Запорожского государственного медицинского университета как путь повышения профессиональной подготовки студентов и возможность формировать личностные компетентности будущих специалистов. При организации поисково-учебной работы преподаватель составляет программу развития студента на основе которой студент разрабатывает свой индивидуальный образовательный маршрут. Индивидуальная организация учебного познания в контексте выработки самим студентом нового собственного опыта на основе исследований и дискуссий способствует формированию личностных компетенций.

Ключевые слова: поисково-учебная работа, программа развития студента, индивидуальный образовательный маршрут, личностные компетентности.

Victoriya Volokitina, Methodist of Medical College

Zaporozhzhya State Medical University

RESEARCHING AND PRECONCEPTUAL WORK OF STUDENTS AS WAY OF FORMATION OF PERSONAL COMPETENCY OF FUTURE PROFESSIONALS

With the purpose of revealing each student's personality, his/her potential opportunities, desires and interests, college professors make up the student's individual development programs and individual educational routes. By means of drawing up an individual educational route it becomes possible to choose the educational activity style of every student on the basis of his/her motivation and put it with the help of teachers into practice. College lecturers actions algorithm based on a creation of an individual educational route and individual development program of the student, guarantees the heuristic educational activity and the implementation of specialist training process with the gradually gaining competence. The algorithm is developed in accordance with A.V. Khutorskoy recommendations and is comprised of the following steps:

- 1. Diagnostic – the identification of creative abilities; determination of initial experience;*
- 2. Fundamental – evaluation of inclinations, the selection of study methods;*
- 3. Constructive – the selection of the study tempo;*
- 4. Programmatic – the content development of the individual study trajectory;*
- 5. Mutually-improving – collective solution of educational situations;*
- 6. Practical – personal success reproduction of individual student trainings;*
- 7. Reflexive-productive – the result of the educational process effectiveness, its betterment.*

Keywords: researching and preconceptual study, a development program of student, an individual educational route, personal competency.

Постановка проблеми. Перехід до загальнокультурного прогресу, вдосконалення нових форм економічного життя, технологій зумовлюють пошук досконаліших вимоги науково-технічного і концепцій системи підготовки кадрів, зокрема,

підготовки молодих спеціалістів для ефективної діяльності в сучасних умовах. Професійну діяльність в цих умовах слід розглядати як цілісний об'єкт дослідження, причому необхідно приділяти увагу не окремим елементам, а взаємозв'язкам, що створюють систему і без яких вона розпадається на ряд не пов'язаних між собою функціональних діяльностей. Майбутнє України будуть вирішувати фахівці, які зможуть швидко адаптуватися в сучасних умовах розвитку суспільства, творчо підходити до розв'язання складних професійних проблем та виявляти вміння діяти не за зразком, а оригінально, передбачати новизну у прийнятті рішень. Це залежить від інтелектуальних здібностей, творчих умінь особистості, яка повинна не тільки мати високий коефіцієнт розумового розвитку, але й вміти реалізувати свій творчий потенціал. Отож гарантом успіху в професійному житті стають особистісні компетентності [6].

Отже, актуальність обраної теми очевидна. Зазначена проблема входила до кола наукових інтересів П.В. Антошкіної, С.В. Воробйової, А.С. Гаязова, Н.Г. Зверевої, С.А. Ізюмової, В.В. Лоренц, Н.Н. Суртаєвої, А.В. Хуторського, М.Б. Утепова.

Мета статті. Ознайомити з принципами організації пошуково-навчальної діяльності в Медичному коледжі Запорізького державного медичного університету; розкрити взаємозв'язок науково-дослідницької роботи студентів та формування їх особистісних компетентностей як майбутніх фахівців.

Виклад основного матеріалу. Компетентна в певній сфері людина має відповідні знання та здібності, що дозволяють їй обґрунтовано судити про цю сферу й ефективно діяти в ній. Компетентність студента припускає прояв стосовно компетенції цілого спектра його особистісних якостей. Поняття компетентності включає не тільки когнітивну складову, а й мотиваційну, етичну, соціальну та поведінкову. Тобто компетентність завжди особистісно забарвлена якостями конкретного студента. Освітні компетентності стають системними характеристиками особистісно зорієнтованого евристичного підходу до освіти, оскільки стосуються винятково особистості, виявляються у процесі творчої діяльності студента [1].

В освітньому процесі вищих навчальних закладів продовжує переважати світ загальноприйнятих ідей, наукових понять, закономірностей, теорій. В навчальних програмах, посібниках, у безпосередній практиці традиційного навчання світ реальних об'єктів

підмінюється вивченням відповідних ним понять та інших продуктів пізнання, отриманих не студентами, а фахівцями (вченими) або авторами навчального матеріалу. Вивчення інформації про чужі знання практично не залишає студентам місця для створення власних знань про реальний світ. Задача педагога в навчанні полягає в забезпеченні індивідуальної зони творчого розвитку кожного студента та використання технології евристичного навчання [5].

Інноваційні дидактичні пошуки побудови навчального процесу в сучасній педагогіці ґрунтується на такій пошуково-навчальній діяльності, яку можна спрямувати на організацію навчального пізнання в контексті вироблення самим студентом нового власного досвіду на основі досліджень та дискусій.

У Медичному коледжі Запорізького державного медичного університету значна увага приділяється формуванню наукового світогляду студентів, духу творчого пошуку. Організація і проведення позааудиторної і гурткової роботи сприяє цьому. Одним з пріоритетних напрямків гурткової роботи є проведення науково-дослідницької і пошукової роботи студентами під керівництвом викладачів творчої групи коледжу. З метою розкриття особистості студента, його потенційних можливостей, бажань та інтересів викладачі коледжу складають індивідуальні програми розвитку студента, індивідуальний освітній маршрут. Складання індивідуального освітнього маршруту дає можливість вибору стилю навчальної діяльності кожного студента, який залежить від його мотивації та здійснюється у співпраці з педагогом.

У програмах розвитку студента робиться акцент на розвиток сильних та корекцію слабких рис особистості студента. Педагогіка пропонує наступні моделі індивідуального розвитку: посилююча, робить акцент на сильних сторонах, рисах; корекційна, акцент на слабких рисах; компенсуюча розвиток сильних сторін з метою компенсації слабких [3]. Фактично в індивідуальних програмах розвитку, створених викладачами творчої групи, об'єднуються дві моделі в одну – підсилювально-корекційну модель.

Необхідно зважати на те, що як би самостійно не здійснювалась наукова діяльність студентів, який би характер не мала, вона завжди буде похідною від діяльності викладача, тобто викладач – це перш за все, організуюча сила [2]. Разом з тим викладач сам прогнозує розвиток наукової роботи студентів. Зусилля викладача повинні бути спрямовані на з'ясування взаємовідносин

ДОСЛІДНИЦЬКА ТА ПОШУКОВА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК ШЛЯХ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

між наукою і відповідними дисциплінами, обґрунтування критеріїв відбору навчального матеріалу, його систематизацію та класифікацію. Тому при визначенні структуризації змісту наукової діяльності студентів з боку викладача враховується: виявлення тенденцій розвитку наукової думки з зазначеного питання; аналіз логічної структури конкретних галузей наукових знань; з'ясування основних понять, теорій, законів, фактів, ідей, методів, тенденцій їх зміни; відбір досліджуваного матеріалу; аналіз відібраного матеріалу з точки зору його доступності [4]. Викладач разом зі студентами повинен визначитись у виборі методу наукового дослідження.

Перші творчі погляди і навички студентів формуються під час теоретичних і практичних занять, коли викладачем впроваджуються в навчальний процес елементи дослідницької роботи. Вже на першому етапі навчання викладач створює умови для набуття студентами навичок проведення дослідів та експерименту.

Індивідуальний освітній маршрут являє собою персональну програму формування студентом професійної компетентності, що відповідає його віку і здібностям, інтересам, мотивації, психодинамічним характеристикам і яка спрямована на базі освітньо-професійної програми підготовки фахівця.

Алгоритм дій викладачів коледжу Медичного коледжу Запорізького державного медичного університету по створенню індивідуального освітнього маршруту, індивідуальної програми розвитку студента, гарантує евристичність освітньої діяльності і здійснення процесу підготовки фахівців, поступового отримання компетенції. Алгоритм розроблено відповідно рекомендацій А.В. Хуторського і має наступні сходинки:

1. Діагностична – виявлення творчих здібностей (пізнавальних діяльних, творчих тощо), прогнозування особистісного студентського потенціалу; визначення початкового досвіду; мотиваційно-цільовий комплекс індивідуальної діагностики;

2. Фундаментальна – аналіз індивідуальної творчої зони: виявлення схильностей, підбір методів навчання;

3. Конструктивна – підбір темпів, швидкості, форм навчання;

4. Програмна – розробка змісту реалізації індивідуальної траєкторії навчання;

5. Взаємно-корегована – колективне вирішення освітніх ситуацій;

6. Практична – підтвернення особистих успіхів індивідуального навчання студентів;

7. Рефлексивно-продуктивна – підсумок результативності освітнього процесу. Корекція результатів. Досягнення бажаних освітніх цілей [7].

На першому етапі – підготовчому – багато уваги приділяється розробці та впровадженню проблемних питань, завдань, ситуацій, активно вивчається досвід діяльності. Студенти вчаться працювати з навчальною літературою, усвідомлювати і ставити проблеми, розвивати спостережливість, аналітичний підхід до проблем та подій, які мають місце у сфері їх майбутньої професії. Обговорювання проблем має суттєвий вплив на світогляд майбутніх спеціалістів і допомагає їм у роботі дослідницького характеру, яка складає основний зміст етапу.

Послідовність дослідної роботи студентів на другому етапі полягають у визначенні актуальності проблеми; визначенні мети, об'єкта та етапності роботи; зборі матеріалу; аналізу одержаних результатів, їх співвідношення з метою, завданнями дослідження; систематизації та узагальненні матеріалів досліджень у вигляді висновків та розробки пропозицій.

На третьому, заключному, етапі роботи результати дослідів студентів оформлюються у вигляді написання рефератів, статей, доповідей.

Для пошукової роботи перш за все необхідно зацікавити студента роботою та допомогти їм вибрати проблему, мати кінцевий результат: студент повинен побачити плоди своєї праці.

Результати власних наукових пошуків і досліджень студентів заслуговують на науково-практичній конференції. Практика проведення науково-практичних конференцій підносить на більш високий рівень організацію всієї дослідної і пошукової роботи в коледжі; стимулює роботу керівників гуртків на впровадження цікавих форм, методів роботи, залучення більшої кількості студентів, виявлення їх індивідуальних здібностей та розвитку вмінь самоосвіти, розширення наукового світогляду; сприяє набуттю умінь і навичок роботи з додатковою літературою, з людьми, роботи в сучасній інформаційній мережі; формуванню умінь використовувати набуті знання на практиці і в майбутній професійній діяльності; формуванню мовної, загальної культури, принципів національного виховання; розвитку науково-експериментальних умінь, творчого ставлення до виконання практичних завдань. Проведенню науково-практичної конференції передують велика організаційна робота та робота з підготовки презентацій проведених досліджень. Для участі в конференції запрошуються студенти коледжу, викладачі. Науково-практичні

**ДОСЛІДНИЦЬКА ТА ПОШУКОВА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК ШЛЯХ
ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ**

конференції в коледжі виявляють активність членів гуртків в дослідницькій діяльності та бажання поділитися своїми здобутками.

Висновки. Отже, спираючись на багаторічний досвід викладачів коледжу, вважаємо за доцільне, при плануванні дослідницької роботи обов'язково враховувати особистісні якості студента, провівши попередню діагностику і склавши програму індивідуального розвитку. Програма індивідуального розвитку є одним зі шляхів у формуванні особистісних компетентностей майбутніх фахівців.

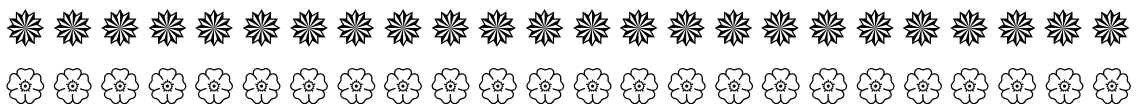
ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І. Д. *Особистість у просторі духовного розвитку*. – К.: Академія, 2012. – 256 с.
2. Верд С.В., Панченко А.Г. *Секрети педагогічної майстерності*. – Х.: Вид. Група "Основа", 2008. – 176 с.
3. Гін А.О. *Прийоми педагогічної техніки: Вільний вибір. Відкритість. Діяльність. Зворотній зв'язок*. – Луганськ, 2004. – 84 с.
4. Тверезовська Н.Т. *Методологія педагогічного дослідження*. – К.: Центр навчальної літератури, 2017. – 440 с.
5. Филоненко М.М., Максименко С.Н. *Педагогіка вищої медичної освіти*. – К.: Центр навчальної літератури, 2014. – 288 с.
6. Филоненко М. М. *Психологія особистісного становлення майбутнього лікаря*. – К.: Центр навчальної літератури, 2015. – 334 с.
7. Хуторской А.В. *Методика личностно-ориентированного обучения. Как обучать всех по-разному?* – М.: Владос, 2005. – 383 с.

REFERENCES

1. Bekh, I. D. (2012). *Osobystist u prostori dukhovnoho rozvytku* [Personality in the space of spiritual development]. Kyiv: Akademiia, 256 p. [in Ukrainian].
2. Verd, S.V. & Panchenko, A.H. (2008). *Sekrety pedahohichnoi maisternosti* [Secrets of pedagogical skill]. Kyiv: Vyd. Hruppa "Osнова", 176 p. [in Ukrainian].
3. Hin, A.O. (2004). *Pryiomy pedahohichnoi tekhniky: Vilnyi vybir. Vidkrytist. Diialnist. Zvortnii zviazok* [Tricks of pedagogical technique: Free choice. Openness Activity. Feedback.] Lugansk, 84 p. [in Ukrainian].
4. Tverezovska, N.T. (2017). *Metodolohiia pedahohichnoho doslidzhennia* [Methodology of pedagogical research]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 440 p. [in Ukrainian].
5. Fylyonenko, M.M. & Maksymenko, S.N. *Pedahohika vyshchoi medychnoi osvity* [Pedagogy of higher medical education]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 288 p. [in Ukrainian].
6. Fylyonenko, M. M. (2015). *Psykhologhiia osobystisnoho stanovlennia maibutnoho likaria* [Psychology of the personal formation of the future doctor]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 334 p. [in Ukrainian].
7. Khutorskoi, A.V. (2005). *Metodyka lychnostno-oryentirovannoho obuchenyia. Kak obuchat vsekh po-raznomu?* [Methodology of person-oriented learning. How to train everyone in different ways?]. Moscow: Vlados, 383 p. [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 04.12.2017

“Хто бажає, щоб народ був щасливий і виховувався успішно, той повинен визнати як першу і неминучу умову досягнення цієї мети – виховання і освіти вчителів, а також таке їх становище, що відповідало б їхньому важливому обов'язку”.

*Адольф Дістервег
німецький педагог-демократ*

“Наука не является и никогда не будет являться закінченою книгою”.

*Альберт Ейнштейн
один з найвизначніших фізиків ХХ століття*

